

Jolanta Pasterska
Uniwersytet Rzeszowski

Profesor Andrzej Busza laureatem Nagrody Literackiej Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą za rok 2013

W dniu 26 września 2013 roku w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie odbyło się uroczyste wręczenie Nagrody Literackiej Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą za rok 2013. Laureatem został Andrzej Busza z Vancouver w Kanadzie.

Andrzej Busza urodził się w Krakowie w roku 1938. Wraz z wybuchem wojny w 1939 roku opuścił z rodziną Polskę i trafił do Palestyny. W latach 1947–1965 przebywał w Anglii. Tu studiował anglistykę w St Joseph's College, a następnie w University College w Londynie. Był członkiem grupy poetyckiej „Kontynenty”. W 1965 roku osiedlił się w Kanadzie, gdzie podjął pracę jako wykładowca, a później profesor nadzwyczajny literatury angielskiej na Uniwersytecie Kolumbii Brytyjskiej w Vancouver.

Andrzej Busza jest poetą, prozaikiem, krytykiem, historykiem literatury, tłumaczem. Jego głównym przedmiotem badań naukowych jest twórczość Josepha Conrada. Na dorobek twórczy Laureata składają się tomiki poezji: *Znaki wodne. Poezje* (Paryż 1969); *Astrolog w metrze. Astrologer in the Underground*, Ohio Univeristy Press (USA) 1971; *Głosy i refrakcje* (przeł. B. Czaykowski, Berlin–Toronto 2001); *Obrazy z życia Laquedema. Scenes from the life of Laquedem* (przeł. B. Czaykowski, Berlin–Toronto 2003); *Pełnia i przesilenie. Full Moon and Summer Solstice* (wspólnie z B. Czaykowskim, Toronto–Rzeszów 2008); *Kohelet* (w oprac. B. Tarnowskiej, Toronto–Rzeszów 2008); *Niepewność* (przeł. B. Tarnowska, R. Sabo, Toronto 2013), a także opowiadania drukowane w polskich pismach. Jest również autorem wielu rozpraw naukowych w języku polskim i angielskim.

Z rzeszowską uczelnią łączą Profesora Andrzeja Buszę naukowe i przyjacielskie więzy. Od lat przyjeżdża tu na konferencje naukowe, sukcesywnie przekazuje Pracowni Badań i Dokumentacji Kultury Literackiej swoje archiwalia, publikuje w kwartalniku „Fraza”. Od roku 2011 jest członkiem Rady

Naukowej pisma „Tematy i Konteksty” wydawanego przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Nagroda Literacka Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą jest przyznawana corocznie polskim pisarzom i poetom tworzącym na emigracji. Donatorem nagrody jest Fundacja Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii. Od roku 2010 – czyli od momentu powstania Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za Granicą – wyróżnieni tym laurem zostali Romuald Wernik, Andrzej Dobosz i Marek Baterowicz. W skład tegorocznego jury weszli: dr Marek Baterowicz z Sydney, prof. Andrzej Biernacki z Warszawy, Krystyna Kulej ze Slough, prof. Wojciech Ligęza z Krakowa, dr hab. prof. UR Janusz Pasterski z Rzeszowa i dr Alina Siomkajło – prezes SPPzG i przewodnicząca jury – z Londynu. Odnosząc się do osoby tegorocznego Laureata, dr Siomkajło podkreśliła, iż

otrzymuje nagrodę przedstawiciel grupy poetyckiej „Kontynenty”, która uformowała się na progu emigracji po drugiej wojnie światowej i odegrała dużą rolę w kulturze poetyckiej. Wielu spośród poetów „Kontynentów” odeszło już: Jan Darowski, Bogdan Czaykowski, Zygmunt Ławrynowicz, Mieczysław Paszkiewicz, Jerzy Stanisław Sito, Bolesław Taborski. Nadal tworzą: Adam Czerniawski, Janusz Artur Ihnatowicz, Florian Śmieja i Andrzej Busza. Warto zaznaczyć, że istnieje pewna analogia między formacją poetycką „Kontynentów” a grupą „Skamandra”, kształtującą się na progu niepodległości II Rzeczypospolitej, którą tworzyli przede wszystkim: Julian Tuwim, Jan Lechoń, Antoni Słonimski, Kazimierz Wierzyński, Jarosław Iwaszkiewicz. Obydwie formacje – „Skamandra” i „Kontynentów” – miały grupowy początek, a później każdy z poetów wybijał się na indywidualność. Różnicując własne ideały estetyczne, w rozwoju własnym każdy stanowił zupełnie odrębny świat poetycki.

Wręczenie nagrody autorowi *Koheleta* poprzedziła laudacja *Kruszec kulturowy poezji Andrzeja Buszy*, którą na cześć Laureata wygłosił dr hab. prof. UR Janusz Pasterski z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Laudator symbolicznie wskazał trzy pojęcia, które najtrafniej obrazują sytuację życiową i biografię twórczą Poety: „poczucie schizofrenii kulturowej, metaforę ryby przemienionej w płaza oraz figurę wędrowca/flâneura. Wszystkie te określenia łączą się bowiem zarówno z kulturą transformacją, jak i nomadyczną egzystencją”. W rezultacie – jak konkludował laudator – Busza jako jeden z ostatnich twórców emigracji niepodległościowej „pisze po polsku i po angielsku, ale swoje utwory adresuje przede wszystkim do czytelników polskich”.

Następnie Andrzej Busza odebrał laur z rąk prezesa fundacji Czesława Maryszczaka oraz dr Aliny Siomkajło, prezes SPPzG i redaktor naczelnej pisma „Ekspresje”, która była też pomysłodawczynią spotkania i gospodynią wieczoru. Dziękując za to wyróżnienie, Andrzej Busza zaznaczył, że najważniejszy jest dla niego czytelnik, inteligentny odbiorca, który inspiruje poetę i z którym można nawiązać dialog.

Gala została przygotowana przez Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie. Wśród ponad stu gości honorowych, którzy szczerze wypełnili salę reprezentacyjną Ambasady RP w Londynie, był Konsul Generalny RP Ireneusz Truszkowski, poeta, pisarz, krytyk

literacki i tłumacz – Adam Czerniawski, redaktorzy czasopisma „Nowy Czas” – Grzegorz Małkiewicz (redaktor naczelny) i Teresa Bazarnik, prof. Andrzej Paluchowski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dyrektor Biblioteki Polskiej w Londynie dr Dobrosława Platt, dr Nina Taylor-Terlecka, a także wielu innych przedstawicieli polonijnych środowisk naukowych, literackich i kombatanckich.

Wieczór uświetniła interpretacja poematu Andrzeja Buszy *Kohelet*, którą w formie dialogu zaprezentowali: autor – Andrzej Busza i aktor – Krzysztof Różycki. Uroczystość zakończył koncert skrzypcowy Michała i Filipa Ćwiżewiczów, na który złożył się brawurowo wykonany fragment *Sonaty na dwoje skrzypiec* op. 10, *Allegro molto*, *Adagio Sostenuto*, *Andante com moto* Henryka Mikołaja Góreckiego, *Etiudes-Caprices* op. 18 nr 1 g-moll Henryka Wieniawskiego oraz *Wiązanka wierchowa* w aranżacji Krzysztofa Ćwiżewicza.

Mimo późnej pory mury Ambasady RP w Londynie jeszcze długo rozbrzmiewały polską mową, inspirującymi dyskusjami i przyjacielskimi rozmowami. Niewątpliwie było to dla wszystkich uczestników uroczystości ważne wydarzenie kulturalne.

Profesorowi Andrzejowi Buszy składamy serdeczne gratulacje!